

IZYDOR DAUKSZA

1. Dane osobiste (imię, nazwisko, stopień, wiek, zawód i stan cywilny):

Kpr. Izydor Dauksza, 26 lat, [wojskowy] zawodowy, kawaler.

2. Data i okoliczności zaaresztowania:

Zostałem aresztowany 23 listopada 1940 r., za broń i wyraźne ukrywanie się przed sowiecką władzą cywilną, jak również i wojskową.

3. Nazwa obozu, więzienia lub miejsca przymusowych prac:

Pół roku w więzieniu śledczym w Wołkowysku, po czym 26 maja 1941 r. z *peresylnego* punktu w Baranowiczach wywieziony do KSSR [Republiki Komi], łagry Wielka Inta nad rzeką Intą, dopływem Usy.

4. Opis obozu, więzienia:

Cela więzienna, która była przeznaczona dla osób 20, siedziało w niej do 40, przy tym spanie na gołej podłodze, bez żadnego przykrycia. Początki naszego obozu: kilka namiotów. Po kilku miesiącach rozbudował się ogromny łagier mieszczący kilka tysięcy Polaków. Teren bagnisty, moc komarów. Spanie na gołych pryczach. Poza tym brud i wszy.

5. Skład więźniów, jeńców, zesłańców:

Zesłańcy Polacy, wśród Polaków byli też Żydzi, Ukraińcy, Sowieci, Łotysze. Poziom umysłowy i moralny różny. Byli oficerowie, policja, profesorowie i inni. Odnoszenie się Sowieców, jak i mniejszości narodowych, w stosunku do Polaków było bardzo złe.

6. Życie w obozie, więzieniu:

Warunki pracy w łagrach były bardzo trudne, gdyż boso, w porwanych łachmanach musieliśmy pracować. Żadnych dni odpoczynku nie było. Normy były bardzo duże. We dwóch pracując przy budowie baraku, musieliśmy wybudować siedem metrów kwadratowych ściany. Przy tym sami przygotowywaliśmy sobie materiał. Życie na ogół było bardzo złe. Stosunki koleżeńskie wśród Polaków bardzo dobre. Natomiast z przyjaźni mniejszości narodowych, to się cieszył – ale tzw. izolator.

7. Stosunek władz NKWD do Polaków:

Sposób prowadzenia dochodzenia delikatny, ale za to bolący. Bo przy ogłoszeniu wyroku ofiarowali tylko pięć lat.

Propagandę komunistyczną w celi szerzyli wśród nas Żydzi i Białorusini, których na szczęście było bardzo mało, wobec czego ich praca szła na marne.

8. Pomoc lekarska, szpitale, śmiertelność:

Pomoc lekarska w więzieniu, jak i w łagrach, była na ogół możliwa.

9. Czy i jaka była łączność z krajem i rodzinami?

Z krajem łączności ani z rodziną nie mam po dziś dzień.

10. Kiedy został zwolniony i w jaki sposób dostał się do armii?

Zwolniony zostałem 7 października 1941 r. Po odbyciu ciężkich czasów w kołchozach w Azji w Rosji wstąpiłem do polskiej armii w Kermine 2 lutego 1942 r. Na wieść o tworzeniu się Wojska Polskiego popełniłem dezercję z kołchozu, aby stanąć w szeregach WP jak w latach Polski wolnej i szczęśliwej.